

GAMLEGÅRDEN 1/16 mt Västerum :15-16.

Vid storskiftet ägde Truls Knutsson 1/8 mt i Västerum. När det var arvskifte efter honom delades gården till två sextondels mantal.

Anders Svensson var gift med Truls Knutsson dotter Lisken Trulsdotter och de blev de första ägarna till 1/16 mt Västerum senare kallat Gamlegården.

Ägare till Gamlegården:

1790 Anders Svensson

Gården var utarrenderad på 1820-talet.

Först till sonen Sven Andersson, senare till Lars Nilsson.

1834 blev Johan Petter Andersson ägare.

1840 sålde han gården till N.P Dahlström och Sven Nilsson.

Före Laga skiftet låg gården på tomt nr 10 uppe i byn.

Det blev den nya ägarna som kom att flytta gården från byn.

Vid det avslutande skiftet sade de nya ägarna att de skulle ha gården odelad, med gemensamma byggnader.

Åkerarealen var då 4 tunn, slåtteräng 8 tunn och avrösningsjord 29 tunn.

Vid skiftet fanns förutom mangårdsbyggnaden två mindre stugor som hörde till gården. De låg på, tomterna 12 och 13 i byn. Där bodde två svågrar till Andersson, skräddaren N.P.

Dahlström och skomakaren Magnus Kjellander. Detta framgår av ett protokoll från sockennämnden 1845. Kjellanders maka Inga hade ett förpantningsavtal på sin tomt vilket bevakades vid laga skiftet och det gällde till 1875. Efter avslutat skifte låg stugorna på Olof Anderssons mark. Kjellander bodde kvar orubbat och Dahlström hade rättighet att bo kvar en tid enligt skiftesförordningen.

År 1845 sålde Andersson halva gården till Dahlström och den andra delen till Sven Nilsson som blev stamfader för släkten Viktorsson. De nya ägarna anmäler vid de återupptagna skiftesförhandlingarna att de på grund av den ringa storleken ej tänker bygga upp två gårdar utan fastigheten skall behandlas som en enhet. De nya ägarna fick alltså svara för utflyttningen och bygga upp gården.

Trots att ägarna förklarat att gården ej skulle delas, kom dock gården att delas ifråga om jord och skog till Västerum 1:15 och 1:16 med klara gränser mellan fastigheterna. Byggnaderna var däremot gemensamma. Dahlström arrenderade ut sin del till Jonas Rahm

När Dahlström dog 1853 blev Sven Persson ägare och brukare, han var gift med Dahlströms fosterdotter Stina Lovisa.

Det finnes inga uppgifter om hur bostäderna ordnades för de två bönderna, men 1849 bor Dahlström på Gamlegården enligt uppgifter i ett fattigvårdsprotokoll från det året.

Mangårdsbyggnaden var ett tvåvåningshus på sex ggr åtta m och kunde med den tidens krav nyttjas av två hushåll. Tre familjer bodde dock på gården och en av dem måste ha bott i det hus som ännu står kvar inom stenmurarna därborta.

Ekonomibyggnaderna fick ju i vilket fall som helst nyttjas av de två bönderna gemensamt. Så nära samarbete under många år är alltid påfrestande. Inga dokument antyder om några svårigheter så länge Sven Nilsson var bonde, trots att han fick fortsätta och bruka halva gården under hela sitt yrkesverksamma liv.

År 1865 tillträdde Anders Kjellander som ägare. Han var systerson till Dahlströms fru Stina Andersdotter. När Viktor Svensson övertar faderns bruksdel kommer en del samarbetsproblem i dagen. Grannen dömdes till tre mån fängelse för snatteri och när han kom ut igen sålde han gården, och hela familjen emigrerade till Nordamerika.

Nästa ägare blev Carl Gustav Olofsson från Gållemåla och först när denne avled 1874 fick

Viktor Svensson tillfalle att köpa den andra halvan av gården och det blev åter en samlad brukningsenhet. Sedan gården sammanköpts 1874 bor det även hyresgäster där, och det är nog i stugan inom stenmurarna.

Fastigheten fick namnet Gamlegården sedan den lagts ned som egen brukningsenhet. Det var när Johan Viktorsson köpte 1:11 1927 och flyttade brukningscentrum upp till den gården.

Den nuvarande sommarstugan som i dag kallas Gamlegården har ett något dunkelt förflutet. , Enligt muntlig tradition skall den ha kallats Fredrika-stugan. I så fall har den fått namnet efter Fredrika Velin ty hon bodde i en backstuga vid Gamlegården mellan 1871 och 1873. Enligt samma källa hade hon också fosterbarn i sitt hushåll. En annan hyresgäst var Carl Magnus Svensson (Snickarkalle), som bodde här några år på 1890-talet, innan han flyttade till V.Ed 1901, och några år senare till Ramsdahl.

Johan Viktorsson var bonde på Gamlegården till 1927. Det året köpte han Västerum 1:11, och flyttade brukningscentrum dit.

Efter sambruket med 1:11 stod byggnaderna vid Gamlegården kvar många år innan de revs bort. De sista bosatta i mangårdsbyggnaden var vägarbetare som byggde vägen Långrådna - Hulta.

Området kring Gamlegården är ,mycket intressant ur historisk synpunkt. Visserligen byggdes gården ej tidigare än 1845 men alla husgrunder ligger kvar orörda och det går bra att bilda sig en uppfattning om, hur man planerade en gård på den tiden och hur stora husen var.

Dessutom lever fortfarande en hel del gamla kulturväxter kvar i närheten av husgrunden från mangårdsbyggnaden.

STENSÄTRA - FREDRIKASTUGAN - GAMLEGÅRDEN.

Stensätra hörde tydligen till Brusaholm och byggdes nog av Petter Tyrsson. Husförhörlängdens anteckningar är knapphändiga. Vi ett par upplysningar. F.d. livgren. Jonas Rahm kommer till Jonsberg från Stensätra 1829 och detsamma gäller f.d båtsm. Anders Skiva 1836.

Vid laga skiftet nämndes i protokollet bara de stugor som hade förpantningskontrakt på tomten, i det här fallet har man alltså inte någon riktigt säker grund. Gränsen flyttades dock så att stugan kom att ligga på mark som tillhörde Gamlegården, och min hypotes är att den sedan utan att namnges räknades in bland gårdens hus.

Mangårdsbyggnaden på Gamlegården var ett tvåvåningshus, med plats för två hushåll, men eftersom gården delades och Dahlström arrenderade ut sin del bodde tre familjert på gården efter 1845.